

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Quickscan Natuurwaarden

Binderseind 27-29 te Gemert

Rapportnummer 12-0077

www.starobv.nl

Quickscan Natuurwaarden

Binderseind 27-29 te Gemert

Mei 2012

Rapportnummer: P12-0077

In opdracht van: Marlisan Holding BV
t.a.v. de heer F. Coolen
Doonheide 33
5421 ZP GEMERT

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
fax. 0492-450162
www.starobv.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Zorgplicht	1
1.4	Leeswijzer	2
2	Plangebied	3
2.1	Ligging en beschrijving plangebied	3
2.2	Voorgenomen plannen	5
3	Methode	6
4	Natuurwaarden	7
4.1	Beschermde gebieden	7
4.2	Beschermde soorten	8
4.2.1	Flora	8
4.2.2	Vlinders en libellen	8
4.2.3	Mieren en kevers	9
4.2.4	Vissen	9
4.2.5	Reptielen en amfibieën	9
4.2.6	Vogels	10
4.2.7	Zoogdieren	11
5	Conclusies	13
	Geraadpleegde bronnen	14
	Bijlage 1 Wet- en regelgeving	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In verband met het opstellen van een ruimtelijke onderbouwing als onderdeel van een zienswijze tegen een ontwerpbestemmingsplan was het noodzakelijk een quickscan natuurwaarden uit te laten voeren op de locatie Binderseind 27-29 te Gemert. Er dient onderzocht te worden welke natuurwaarden actueel in het gebied aanwezig zijn en op welke wijze voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de in het gebied aanwezige natuurwaarden. Dit om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving gehandeld zal worden.

1.2 Doel

Doel van het onderliggende onderzoek is te bepalen of de wijzigingen binnen het plangebied mogelijk leiden tot overtreding van de natuurwetgeving. Voor soortbescherming is hierbij de Flora- en faunawet van belang, gebiedsbescherming is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Deze rapportage beschrijft de (mogelijke) aanwezigheid van soorten die zijn opgenomen in de tabellen van beschermde flora en fauna in het kader van de Flora- en faunawet en Natura 2000-tabellen. Ook wordt bepaald op welke wijze en in welke mate de voorgenomen werkzaamheden invloed hebben op deze soorten. Op basis daarvan kan worden vastgesteld welke maatregelen getroffen en vervolgstappen genomen dienen te worden, om te voorkomen dat in strijd met de natuurwetgeving zal worden gehandeld. Aanvullend zal worden bepaald of voorgenomen ontwikkelingen effect hebben op de beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden.

1.3 Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht (ex. artikel 2) opgenomen: een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

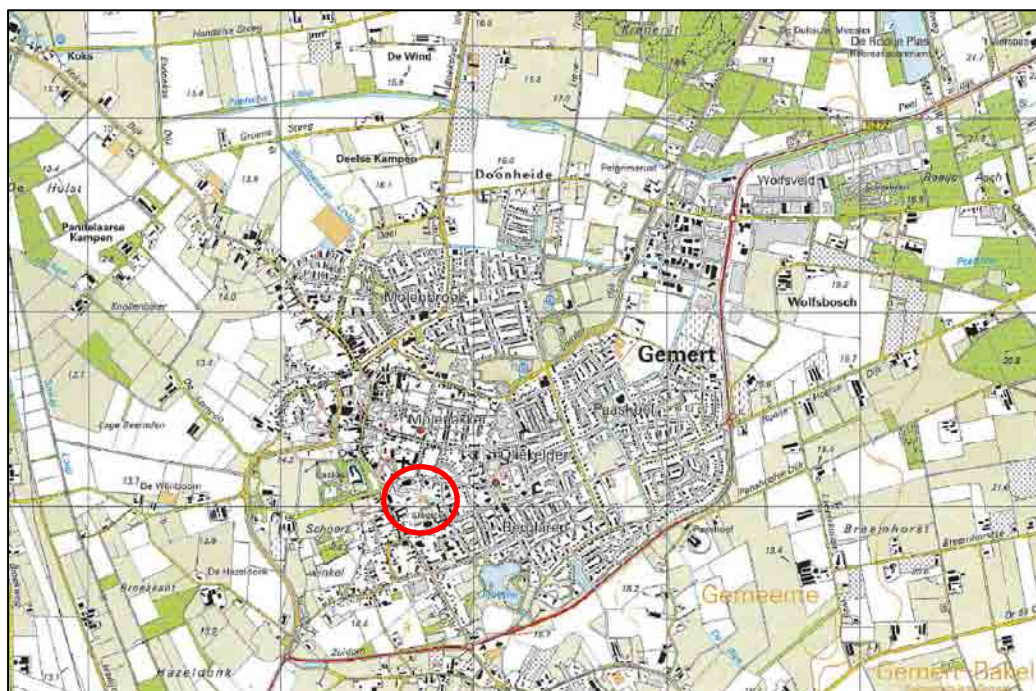
1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt een beschrijving gegeven van het plangebied en de voorgenomen ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 wordt de gebruikte onderzoeksmethode besproken. De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden en de effecten van de geplande ingrepen op aanwezige beschermde natuurwaarden worden beschreven in hoofdstuk 4. In dit hoofdstuk wordt tevens ingegaan op de mogelijke noodzaak tot het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. In het laatste hoofdstuk zijn de conclusies uiteengezet.

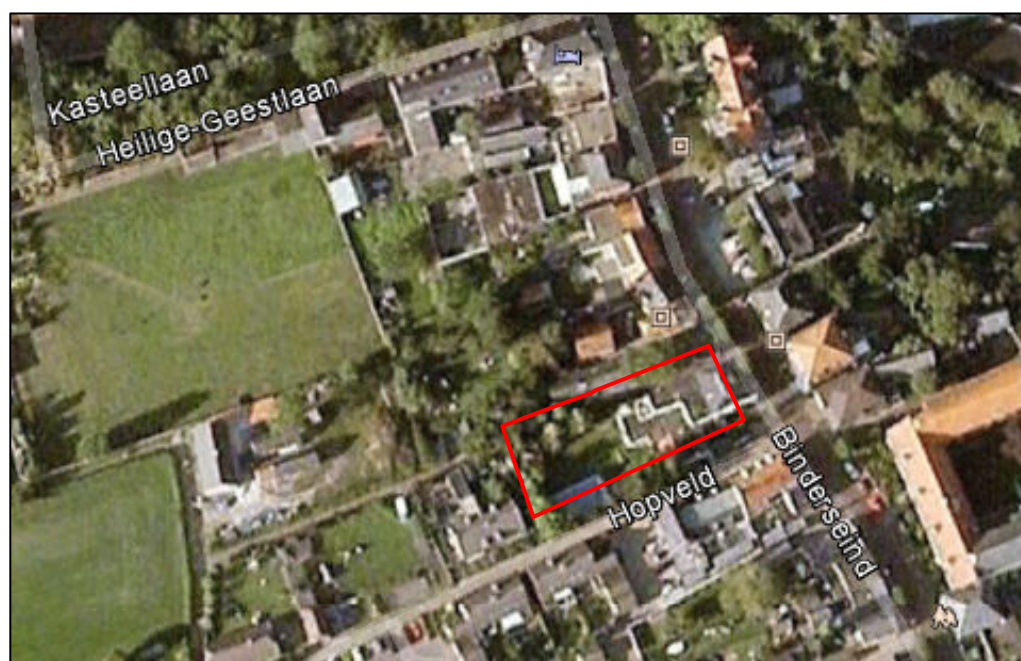
2 Plangebied

2.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het plangebied betreft de siertuin en de oprit van locatie Binderseind 27-29 in Gemert. Het plangebied ligt in de bebouwde kom van Gemert, iets ten zuiden van het centrum. Figuur 1 en 2 geven de locatie en begrenzing van het plangebied weer.

Figuur 1. Ligging van het plangebied (rood)

Figuur 2. Het plangebied (rood)

Het plangebied betreft de oprit aan de voorzijde van het huis en de achtertuin van Binderseind 27-29 in Gemert. De oprit is bestraat, heeft een border met enkele cultivars en grenst aan een lage uitbouw.

De achtertuin bestaat uit een grasveld met zwembad, een tweetal tuinhuisjes en een border van voornamelijk cultivars rondom. In de tuin staan enkele bomen, waaronder een haagbeuk, een tulpenboom en een amberboom. Er is buiten het zwembad geen oppervlaktewater in de tuin aanwezig.

Foto 1. Grasveld met border en tuinhuis

Foto 2. Grasveld, border en zwembad

Foto 3. Grasveld, zwembad, border

Foto 4. Woonhuis en grasveld

Foto 5. Zwembad en border

Foto 6. Oprit

2.2 Voorgenomen plannen

Opdrachtgever is voornemens vier grondgebonden woningen te realiseren in het plangebied. Drie woningen zijn gesitueerd in de achtertuin en een ter plaatse van de oprit. Mogelijk wordt een gedeelte van de lage uitbouw aan de zijde van de oprit gesloopt. Het huidige woonhuis blijft verder behouden.

3 Methode

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden waarbij gekeken is naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Er is voor het soortenonderzoek gebruikgemaakt van gegevens van de websites Waarneming.nl en Telmee.nl en diverse verspreidingsatlassen. De gegevens over vleermuizen, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders en libellen zijn onder andere uit dergelijke atlassen afkomstig.

Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de aanwezigheid van relevante natuurterreinen in de omgeving. De ligging van Natuurbeschermingswet 1998 gebieden (o.a. Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en de EHS in de nabijheid van het plangebied zijn onderzocht.

Daarnaast heeft een veldbezoek plaatsgevonden waarbij alle in het plangebied aanwezige biotopen zijn opgenomen. De aanwezigheid van deze biotopen vormt de basis voor de mogelijkheid tot het voorkomen van beschermde soorten. Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen die duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Dergelijke aanwijzingen zijn bijvoorbeeld het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten en het aantreffen van holen, uitwerpselen, prooi-resten, vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige biotopen zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen.

De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn vervolgens gebundeld in deze rapportage.

Het veldbezoek dat voor dit onderzoek is uitgevoerd, heeft plaatsgevonden op 4 mei 2012 in de ochtend onder de volgende weersomstandigheden: helder en droog, matige wind en circa 16 graden Celsius.

4 Natuurwaarden

4.1 Beschermde gebieden

Natuurbeschermingswet 1998

Uit de kaarten van de gebiedendatabse op de website van het Ministerie van EL&I blijkt dat het plangebied niet in de buurt een Natura 2000-gebied ligt. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft de 'Deurnsche Peel en Mariapeel' en ligt 12 km ten zuiden van het plangebied.

Ecologische Hoofdstructuur

Zoals blijkt uit de gebiedendatabse van de provincie Noord-Brabant maakt het plangebied geen deel uit van de EHS. De dichtstbijzijnde EHS ligt op ongeveer 400 meter westelijk van het plangebied (figuur 3).

Figuur 3. Ligging plangebied (rood omcirkeld) ten opzichte van de EHS (groen)

Effectbeoordeling

Herinrichting zal, gelet op de afstand en de ligging van het plangebied binnen de bebouwde kom geen invloed op het Natura 2000-gebied of de EHS hebben.

Conclusie

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op 12 km zuidelijk van het plangebied. Het plangebied ligt niet in de EHS. Herinrichting vindt plaats in de bebouwde kom van Gemert. Er worden derhalve geen negatieve effecten op beschermde gebieden verwacht.

4.2 Beschermde soorten

Deze paragraaf beschrijft het mogelijk voorkomen van beschermde soorten in het plangebied. Per soortgroep wordt beschreven welke soorten worden verwacht, wat de mogelijke effecten van de ingreep zijn en of mitigerende en/of compenserende maatregelen nodig zijn.

4.2.1 Flora

Het plangebied betreft een siertuin. Het grootste gedeelte van de tuin is gazon, dat regelmatig gemaaid wordt en zwembad. Rondom de tuin zijn bosschages met enkele bomen van zowel inheemse als uitheemse afkomst aanwezig en struiken met onderbegroeiing aanwezig. Daarnaast zijn diverse cultivars aangetroffen. Tijdens het veldbezoek zijn geen bijzondere of beschermde wilde planten aangetroffen. Wel groeide in de tuin kleine maagdenpalm (FFtabel 1), dit betrof echter een tuinplant. Door het ontbreken van geschikte biotopen worden bijzondere of beschermde planten niet verwacht.

Conclusie

In de tuin komen geen bijzondere of beschermde plantensoorten voor.

4.2.2 Vlinders en libellen

Uit de atlas De dagvlinders van Nederland (2006) blijkt dat het heideblauwtje (FFtabel 3) in de buurt van het plangebied voorkomt. Deze beschermde dagvlinder komt voor op specifieke waardplanten, die in het plangebied niet aanwezig zijn. Beschermde dagvlinders worden daarom niet verwacht in het plangebied. Het is wel mogelijk dat andere algemeen voorkomende vlindersoorten gebruikmaken van het plangebied.

De atlas De Nederlandse libellen (2002) en de website libellennet.nl maken geen melding van waarnemingen van beschermde libelsoorten in de omgeving van het plangebied.

Er is geen oppervlaktewater aanwezig dat geschikt is als voortplantingswater voor algemene libellen. Het is wel mogelijk dat enkele algemeen voorkomende, niet beschermde, libellensoorten in het plangebied foerageren.

Conclusie

Er komen geen beschermde soorten dagvlinders of libellen voor in het plangebied.

4.2.3 *Mieren en kevers*

Beschermde soorten mieren en houtkevers zijn afhankelijk van bijzondere habitattypen als oude (naald)bossen. Deze biotopen zijn niet aanwezig in het plangebied.

Beschermde waterkevers zijn afhankelijk van wateren met spaarzame vegetatie, een minimale waterdiepte van 50 cm en maximaal matig voedselrijk water. Door het ontbreken van geschikt oppervlaktewater is het plangebied tevens ongeschikt voor waterkevers.

Conclusie

Er komen geen beschermde soorten mieren en/of kevers voor in het plangebied.

4.2.4 *Vissen*

In het plangebied is geen geschikt oppervlaktewater aanwezig. Hierdoor kunnen geen vissen voorkomen in het plangebied. Er is dan ook niet nader onderzocht of beschermde vissen voorkomen in de buurt van het plangebied.

Conclusie

Er komen geen vissen voor in het plangebied.

4.2.5 *Reptielen en amfibieën*

Uit gegevens van RAVON blijkt dat in het plangebied de volgende beschermde amfibieënsoorten voor kunnen komen: Alpenwatersalamander (FFtabel 2), vinpootsalamander (FFtabel 3), kleine watersalamander (FFtabel 1), gewone pad (FFtabel 1), heikikker (FFtabel 3), bruine kikker (FFtabel 1), poelkikker (FFtabel 3) en bastaardkikker (FFtabel 1).

Door het ontbreken van geschikt oppervlaktewater zijn geen leefgebieden voor de heikikker, poelkikker, vinpootsalamander en Alpenwatersalamander aanwezig. Ook is er daardoor geen voortplantingshabitat voor amfibieën aanwezig.

Het plangebied is wel geschikt als landbiotoop voor de bruine kikker en gewone pad.

Volgens de gegevens van RAVON kunnen de reptielsoorten hazelworm (FFtabel 3) en levendbarende hagedis (FFtabel 2) in het plangebied voorkomen. Voor beide soorten is het plangebied ongeschikt om als leefgebied te dienen. Daarnaast ligt het plangebied te geïsoleerd om voor deze soorten bereikbaar te zijn.

Effectbeoordeling

Na herinrichting van het plangebied verdwijnt geschikt landbiotoop voor de bruine kikker en gewone pad (beide FFtabel 1).

Mitigerende of compenserende maatregelen

Het is niet noodzakelijk te mitigeren of compenseren voor soorten van FFtabel 1.

Conclusie

Door het ontbreken van geschikt oppervlaktewater is er geen geschikt voortplantingsbiotoop en leefgebied voor de Alpenwatersalamander (FFtabel 2), vinpootsalamander (FFtabel 3), heikikker (FFtabel 3) en poelkikker (FFtabel 3). Ook is er geen geschikt voortplantingsbiotoop voor overige amfibiesoorten.

Het plangebied is wel geschikt landbiotoop voor de bruine kikker en gewone pad. Het is niet noodzakelijk om te mitigeren of compenseren voor soorten van FFtabel 1.

4.2.6 *Vogels*

Uit het veldbezoek blijkt dat het plangebied voor een aantal cultuurvolgende- en struweelvogelsoorten geschikt is als foerageergebied en nestgelegenheid. Tijdens het veldbezoek zijn houtduif, koolmees, merel, roodborst en vink (alle FFtabel vogels) aangetroffen. Waarschijnlijk komt nog een groter aantal vogelsoorten binnen het plangebied voor. Er zijn geen (sporen van) jaarrond beschermde vogelnesten aangetroffen. Er zijn geen huismussen aangetroffen in het plangebied tijdens het veldbezoek.

Effectbeoordeling

Het plangebied behoort tot het foerageergebied en broedgebied van cultuurvolgende- en struweelvogelsoorten. Door de ontwikkeling zal de geschiktheid van het plangebied voor deze vogels afnemen.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Voor de meeste vogelsoorten geldt dat, indien exemplaren aan het broeden zijn, verstorende werkzaamheden, zoals het bouwrijp maken en het verwijderen van bomen en bosschages van gronden, niet kunnen plaatsvinden zonder deze dieren te verstoren. Wanneer er geen broedende vogels aanwezig zijn kunnen de werkzaamheden wel plaatsvinden. Door werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren, wordt voorkomen dat er negatieve effecten zullen optreden ten aanzien van vogels. Desgewenst kan een nader ecologisch onderzoek voor de ingreep uitgevoerd worden.

Conclusie

Het plangebied is geschikt als foerageergebied en als broedgelegenheid voor cultuurvolgende- en struweelvogelsoorten (FFtabel vogels). Na herinrichting wordt het plangebied minder geschikt als leefgebied voor deze vogelsoorten. In het plangebied zijn geen nesten van jaarrond beschermde vogels aanwezig. Door werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels uit te voeren, wordt voorkomen dat er negatieve effecten zullen optreden ten aanzien van vogels.

4.2.7 Zoogdieren

Vleermuizen

Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1997) en Korsten en Regelink (2010) blijkt dat de soorten gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, baardvleermuis en watervleermuis (alle FFtabel 3) voorkomen in de omgeving van het plangebied.

Het hoofdedeelte van het woonhuis is geschikt voor diverse gebouwbewonende vleermuissoorten als laatvlieger en gewone- en ruige dwergvleermuis. Het huis is geschikt als kraam-, zomer-, paar- en winterverblijfplaats voor deze soorten.

De lage aanbouw is minder geschikt voor vleermuizen door de constructie en de geringe hoogte van het gebouw. Aanwezigheid van vleermuizen in dit gedeelte van het gebouw is niet aannemelijk.

Binnen het plangebied zijn geen grote bomen aanwezig die kunnen dienen als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten.

De tuin is geschikt foerageergebied voor veel vleermuissoorten. Het plangebied zal gezien de alternatieven in de omgeving geen belangrijk foerageergebied zijn voor vleermuizen.

Er zijn geen belangrijke vliegroutes aanwezig.

Overige zoogdieren

Uit het veldbezoek blijkt dat het plangebied voor een aantal grondgebonden zoogdieren geschikt is als leefgebied. Het plangebied kan geschikt zijn als leefgebied voor andere soorten als de mol, egel en diverse muizensoorten (alle FFtabel 1).

Effectbeoordeling

Mogelijk benut een aantal grondgebonden zoogdieren (FFtabel 1) het plangebied als leefgebied.

Met betrekking tot de kwaliteit van het gebied als foerageergebied voor vleermuizen (FFtabel 3) geldt dat deze door de toename van de bebouwing en verharding zal afnemen. Het betreft echter geen belangrijk foerageergebied. De hoofdbouw van het woonhuis is geschikt als verblijfplaats voor diverse vleermuissoorten. Mogelijk aanwezige vleermuizen zullen niet worden verstoord door de voorgenomen plannen. Het woonhuis zal niet direct verlicht worden door sterke lampen. Het slopen van een gedeelte van de laagbouw heeft geen effect op vleermuizen aangezien dit gedeelte voor vleermuizen ongeschikt is.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Het is niet noodzakelijk om mitigerende of compenserende maatregelen uit te voeren voor de zoogdiersoorten van FFtabel 1. Ook is het niet noodzakelijk te compenseren voor foerageergebied van vleermuizen dat niet essentieel is voor vleermuizen.

Conclusie

Het plangebied is voor een aantal grondgebonden zoogdieren van FFtabel 1 geschikt als (onderdeel van hun) leefgebied.

Voor vleermuizen (FFtabel 3) geldt dat er geen verblijfplaatsen aanwezig zijn in de bomen in de tuin; de bomen zijn niet geschikt. In de hoofdbouw van het woonhuis zijn mogelijk vleermuizen aanwezig, maar deze worden niet verstoord door de voorgenomen plannen. De lage uitbouw wordt ongeschikt geacht voor vleermuizen. Er treden geen negatieve effecten op aan mogelijk foerageergebied. Belangrijke vliegroutes van vleermuizen zijn in het plangebied niet aanwezig.

5 Conclusies

Beschermde gebieden

Het plangebied ligt op 12 km van een Natura 2000-gebied. Het plangebied ligt niet in de EHS. Herinrichting heeft geen nadelig effect op beschermde gebieden.

Beschermde soorten

In het plangebied komen mogelijk verschillende beschermde soorten voor die vermeld staan in de tabellen van de Flora- en faunawet.

Soorten van FFtabel 1

Mogelijk wordt het plangebied gebruikt door enkele grondgebonden zoogdieren en amfibieën die zijn opgenomen op FFtabel 1. Voor deze soorten geldt een vrijstelling: bij het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen is het voor deze soorten niet noodzakelijk een ontheffing aan te vragen.

Soorten van FFtabel 2/3

De mogelijk in het plangebied voorkomende vleermuizen staan vermeld op FFtabel 3 en de Habitatrichtlijnen en zijn strikt beschermd. In de tuin zijn geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig. Mogelijk aanwezige vleermuizen in de hoofdbouw van het woonhuis worden niet verstoord door voorgenomen plannen. Het slopen van een gedeelte van de laagbouw heeft geen effect op vleermuizen. Het mogelijke foerageergebied in de tuin is niet essentieel voor vleermuizen en de voorgenomen plannen zullen derhalve geen negatief effect hebben op vleermuizen.

Soorten van FFtabel vogels

De in het plangebied voorkomende vogelsoorten staan vermeld op FFtabel vogels en zijn strikt beschermd. Indien de werkzaamheden echter worden uitgevoerd op de wijze, zoals is beschreven in paragraaf 4.2.6, zullen geen nadelige effecten optreden ten aanzien van overige vogelsoorten.

Concluderend kan gesteld worden dat:

- de herinrichting van het gebied geen effect zal hebben op beschermde gebieden;
- de aanbevelingen voor vogels, zoals beschreven in paragraaf 4.2.6, in acht genomen dienen te worden;
- de werkzaamheden voor de overige soortgroepen in het plangebied geen overtreding van de natuurwetgeving tot gevolg hebben;
- altijd rekening moet worden gehouden met de zorgplicht.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Creemers R. et al., De amfibieën en reptielen van Nederland, Nederlandse Fauna 9, RAVON, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey, Nederland, Leiden 2009.
- Delft, Van J.J.C.W. et al. Waarnemingenoverzicht 2009, RAVON 38, jaargang 12, nummer 4, Stichting RAVON, Nijmegen, 2010.
- Dijkstra K, D, B. et al., De Nederlandse libellen, Nederlandse Fauna 4, Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey, Nederland, Leiden 2002.
- Bos F. et al., De dagvlinders van Nederland, Nederlandse Fauna 7, De Vlinderstichting, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis & European Invertebrate Survey, Nederland, Leiden 2006.
- Korsten, E. en Regelink J.R. Herkennen van potentiële vleermuiswaarden: in het kader van quickscans en andere ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging- rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Limpens, H. et al., Atlas van de Nederlandse vleermuizen, onderzoek naar verspreiding en ecologie, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Brochure: Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten, 22 februari 2005.

Internet

- www.brabant.nl
- [Beschermde gebieden: http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx](http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx), geraadpleegd op 4 mei 2012
- www.rijksoverheid.nl
- www.ravon.nl
- www.vlinderstichting.nl
- [waarneming.nl](http://www.waarneming.nl)
- www.telmee.nl
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.libellennet.nl

Bijlage 1 Wet- en regelgeving

Flora- en faunawet (bron: Rijksoverheid 2011)

De Flora- en faunawet beschermt soorten, niet individuele planten of dieren, om te voorkomen dat het voortbestaan van de soort in gevaar komt. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit.

Doelstelling van de Flora- en faunawet is de bescherming en het behoud van in het wild levende planten- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is het 'Nee, tenzij' principe. Dit betekent dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. Heel vaak gaan activiteiten en de bescherming van soorten prima samen. Soms is het optreden van schade aan beschermde dieren en planten echter onvermijdelijk. In die situaties is het nodig om vooraf te bekijken of hiervoor een vrijstelling geldt, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd.

In de Flora- en faunawet geldt een verbod op activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten. De wet spreekt niet van (ruimtelijke) plannen. Op basis van de onderzoeksplicht (Wro) en de plicht tot het vaststellen van een uitvoerbaar plan dient bij het maken van bestemmingsplannen beoordeeld te worden of er belemmeringen aanwezig zijn voor verlening van een eventuele ontheffing voor de activiteiten in het plan.

In 2005 is met het gewijzigde Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten het beschermingsregime versoepeld. Met deze aangepaste regelgeving is niet meer altijd een ontheffing nodig voor het uitvoeren van werkzaamheden in de openbare ruimte. Voor regulier voorkomende werkzaamheden en ruimtelijke ontwikkelingen geldt nu een vrijstellingsregeling. Voor ruimtelijke ontwikkelingen is in veel gevallen een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet van toepassing. Bij de vrijstellingsregeling zijn twee criteria belangrijk: de zeldzaamheid van de aangetroffen soort en de ingrijpendheid van de werkzaamheden. Hoe zeldzamer de soort en hoe ingrijpender de activiteit, hoe strikter de regeling:

- voor de soorten van FFtabel 1 is geen ontheffing nodig;
- voor de soorten van FFtabel 2 geldt dat moet worden gewerkt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Indien er geen goedgekeurde gedragscode voorhanden is zijn ook de soorten uit FFtabel 2 ontheffingsplichtig;
- voor soorten van FFtabel 3 moet altijd ontheffing worden aangevraagd. Behalve voor beschermde soorten, geldt deze indeling ook voor hun vaste rust- en verblijfplaatsen.

De zorgplicht uit artikel 2 blijft echter altijd van toepassing op alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving.

Door een wijziging in de wetgeving in 2009 is het voor soorten van de Habitatrichtlijn (bijvoorbeeld vleermuizen en rugstreeppad) en voor vogels niet meer mogelijk een ontheffing te verkrijgen voor ruimtelijke inrichting of ontwikkelingen. Daarnaast geldt voor vogels dat een ontheffing in het kader van "dwingende reden groot openbaar belang" eveneens niet meer mogelijk is.

Natuurbeschermingswet 1998 (bron: Rijksoverheid 2011)

De Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van gebieden die als staats- of beschermd natuurmonument zijn aangewezen. Deze juridische status geeft extra bescherming aan bijzonder waardevolle en kwetsbare natuurgebieden. Het belangrijkste onderdeel van de wet is dat er een aparte vergunning nodig is voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor het natuurmonument. Het maakt daarbij niet uit waar die activiteiten plaatsvinden, dat kan zowel binnen als buiten het natuurgebied zijn (de zogenaamde 'externe werking'). Op dit moment is ongeveer 300.000 ha natuurgebied aangewezen als staats- of beschermd natuurmonument.

In 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet (Nb) 1998 in werking getreden. Daarmee voldoet Nederland aan de eisen van de Europese natuurwetgeving. De wet biedt een beschermingskader voor de flora en fauna binnen de aangewezen beschermde gebieden, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Hieronder vallen de speciale beschermingszones volgens de Vogel- en Habitatrichtlijn, gebieden die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten.

De wet bepaalt dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstoringseffect kunnen hebben op de soorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning. Ook plannen moeten getoetst worden op hun gevolgen voor de Natura 2000-gebieden. Dit gebeurt met de habitattoets. De habitattoets is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998.

De habitattoets bestaat uit drie onderdelen:

- oriëntatiefase (en vooroverleg);
- verslechterings- en verstoringstoets;
- passende beoordeling.

De oriëntatiefase maakt geen deel uit van de in de wet geregelde procedures. In de praktijk is deze stap nodig. Gezamenlijk met het bevoegd gezag wordt bepaald of goedkeuring van het plan nodig is en welke verdere procedure doorlopen moet worden. Afhankelijk van de kans en omvang van de effecten op een Natura 2000-gebied bestaat de vervolprocedure uit het uitvoeren van een verslechterings- en verstoringstoets, een passende beoordeling of geen enkele toetsing.

Indien er geen kans is op negatieve effecten op een Natura 2000-gebied is geen goedkeuring vanwege de Natuurbeschermingswet nodig.

Als uit de oriëntatiefase is gebleken dat er kans is op significant negatieve effecten voor het Natura 2000-gebied, dient een passende beoordeling te worden uitgevoerd. Indien uit de passende beoordeling blijkt dat er kans is op een significant negatief effect moet aan de volgende criteria worden voldaan:

- er zijn geen alternatieve oplossingen voor het project die minder of geen negatieve effecten hebben voor het Natura 2000-(deel)gebied;
- er is sprake van dwingende redenen van groot openbaar belang;
- er is voorzien in compenserende maatregelen.

Alléén als aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan goedkeuring worden verleend.

Indien uit de oriëntatiefase is gebleken dat er een kans is op (niet-significante) negatieve effecten, dient een verslechterings- en verstoringstoets te worden uitgevoerd. Met dit onderzoek wordt bepaald:

- of deze kans reëel is en
- of de verslechtering of verstoring aanvaardbaar is.

Ecologische hoofdstructuur (bron: Rijksoverheid 2011)

Natuurgebieden in Nederland zijn erg versnipperd. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) heeft als doel om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden. Door verbindingen tussen natuurgebieden te maken, kunnen planten en dieren zich makkelijker verspreiden over meer gebieden. Hierdoor zijn deze gebieden beter bestand tegen negatieve milieu-invloeden. In grotere natuurgebieden kunnen bovendien meer soorten planten en dieren leven.

Het doel van het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur is om de EHS als netwerk van natuurgebieden te beschermen tegen negatieve effecten van ruimtelijke ingrepen. Dat betekent niet dat ontwikkelingen zoals woningbouw en bedrijvigheid, verboden zijn. Door het doorlopen van het afwegingskader wordt vastgesteld of, en zo ja, onder welke voorwaarden een ontwikkeling in de Ecologische Hoofdstructuur kan worden toegelaten.

De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur vindt plaats door het nee-tenzij-regime uit de Nota Ruimte. Dit houdt in dat ruimtelijke ingrepen in de EHS met een negatief effect op de EHS in principe niet zijn toegestaan. Onder voorwaarden kan hiervan worden afgeweken.

De beleidsmatige basis voor het afwegingskader voor de Ecologische Hoofdstructuur is de Nota Ruimte. Daarnaast hebben Rijk en provincies een beleidskader Spelregels EHS opgesteld. Het beleidskader geeft een uitwerking, verduidelijking en aanscherping van de verschillende onderdelen van het afwegingskader. De provincies laten de inhoud van de Spelregels EHS doorwerken in het provinciaal ruimtelijk beleid.

De bescherming van de EHS gebeurt via de regelgeving van de ruimtelijke ordening. Het beschermingsregime is onder de nieuwe Wro door het Rijk vastgelegd in de AMvB Ruimte en werkt via provinciale verordeningen door in gemeentelijke bestemmingsplannen.